

T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 28.02.2024
Sayı: 269

10/1113

Erhan USTA
Samsun Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın raporlarına göre Sakarya Doğal Gaz Projesi kapsamında Faz 1'de yıllık 3,5 milyar standart m³'lük (günlük ortalama 10 milyon standart m³) üretim gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Bunu Faz 2'de yıllık 14 milyar standart m³'lük üretimin takip edeceği ve böylece Türkiye'nin toplam tüketiminin yüzde 30'unun karşılanacağı iddia edilmiştir.

Ocak 2024 verileri incelendiğinde Sakarya Doğal Gaz Sahası için öngörülen ve planlanan doğalgaz üretim miktarlarının çok altında kaldığı görülmektedir. Faz 1 kapsamında günlük üretimin 10 milyon standart m³ olacağı öngörülürken, 2024 yılının Ocak ayında yaklaşık 74 milyon 500 bin standart m³ üretim yapılmıştır. Bu miktar günlük yaklaşık ortalama 2 milyon 400 bin standart m³'e tekabül etmektedir. 2023 yılında günlük yaklaşık üretim ortalamaları; Eylül ayında 2 milyon 540 bin standart m³, Ekim ayında 3 milyon 270 bin standart m³, Kasım ayında 3 milyon 190 bin standart m³ ve Aralık ayında 2 milyon 250 bin standart m³ olarak gerçekleşmiştir. Görüldüğü üzere gerçekleşen üretim vadedilen üretimin ancak çeyreği kadar olmuştur.

Bu nedenlerle yüksek maliyetlere katlanarak yürütülen Sakarya Gaz Sahası Geliştirme Projesi'nde gelecek yıllara göre öngörülen maliyetlerin ve beklenen getirilerin hesaplanıp bugünkü değere indirgenerek projenin karlılığının, sürdürülebilirliğinin ve kamu yararının tespit edilmesi, projenin başladığı günden bugüne kadar yapılan yatırımların maliyetlerinin ve getirilerinin hesaplanarak kamuoyunun aydınlatılması, proje vadedildiği gibi karlı olmadığı halde siyasi propaganda niyetiyle sürdürüldü ise sorumlularının araştırılarak gerekli müeyyidelerin uygulanması amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Erhan USTA
Samsun Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

GEREKÇE

TP-OTC'nin (Türkiye Petrolleri – Offshore Technology Center) üstlendiği Sakarya Doğal Gaz Sahası Geliştirme Projesi (SGSGP) Türkiye'nin Batı Karadeniz Bölgesi açıklarındaki münhasır ekonomik bölgesinde bulunan Sakarya Gaz Sahasında keşfedilen doğalgazı tüketicilerin kullanımına sunmak için çıkarmayı, taşımayı ve işlemeyi amaçlamaktadır.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın (TPAO) Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme Raporu Teknik Olmayan Proje Özetinde yer alan bilgilere göre; proje kapsamında Faz 1'de yıllık 3,5 milyar standart m³'lük üretim gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Bunu Faz 2 'de yıllık 14 milyar standart m³'lük üretimin takip edeceği ve böylece Türkiye'nin toplam tüketiminin yüzde 30'unun karşılanacağı vadedilmiştir.

Faz 1 kapsamında, Sakarya Doğal Gaz Sahası'ndaki 10 kuyudan deniz tabanı üretim sistemi ile günlük üretim kapasitesinin maksimum 10 milyon standart m³'e ulaşacağı öngörülmüştür. Faz 2 kapsamında ise 2027 yılında Sakarya Doğal Gaz Sahası'ndaki 40 kuyudan günlük 40 milyon standart m³ doğal gaz üretimi planlanmıştır.

Bu öngörüler doğrultusunda, 20/04/2022 Tarihli ve 5450 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Sakarya Doğal Gaz Sahası için öngörülen toplam sabit yatırım tutarı olan 145.177.716.455 TL'nin tamamı devlet yardımı kapsamına alınmış, bununla birlikte teşvik kapsamında; gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, KDV iadesi ve yüzde 100 vergi indirimi destekleri tanınmıştır. Projenin 11 yılda tamamlanması hedeflenmiştir.

Ekim 2021'de deniz altı enerji projelerine mühendislik hizmeti veren Schlumberger ve Subsea 7 konsorsiyumu, Sakarya Doğal Gaz Sahası'nın geliştirilmesi için TPAO ile anlaşma yapmıştır. Basında yer alan bilgilere göre anlaşma bedeli olarak Subsea 7 şirketine 750 milyon dolar ödenecektir.

Buna ilave olarak; TPAO, Mayıs 2023'te İngiliz Subsea 7, Fransız Schlumberger ve İtalyan Saipem ile bir anlaşma imzalamış, anlaşma yine 750 milyon dolar olarak belirlenmiştir. Anlaşmayla Karadeniz'deki Sakarya saha geliştirmesinin ikinci aşaması tamamlanmıştır.

Türkiye Petrolleri A. O. Genel Müdürlüğü 2022 yılı Sayıştay Denetim raporunda yer alan bilgilere göre; 2022 yılı iş programı ve bütçesi kapsamında Sakarya Doğal Gaz Sahası Geliştirme Projesi için 14,8 milyar TL toplam yatırım bütçesi programlanmıştır. TPAO bütçesinde en büyük harcama kalemi Sakarya Doğal Gaz Sahası Geliştirme Projesi olarak kaydedilmiştir. TPAO'nun mali tabloları incelendiğinde maddi duran varlıkların bir önceki yıla göre yüzde 298,84 oranında artarak 44.469.028.925,76 TL'ye yükseldiği görülmektedir. Rapora göre maddi duran varlıkların yüksek derecede artmasının nedenin TPAO sondaj gemi filosunun geliştirilmesi, modernize edilmesi ve Sakarya Gaz Sahası geliştirme projesi kapsamında yapılan giderlerdir.

TPAO 2022 yılında artan giderlerini karşılamak adına kamu ve özel bankalardan sondaj gemileri için 3 milyar 231 milyon dolarlık kredi kullanmış, bu kredilere faiz olarak yaklaşık yüzde 30 oranında 956 milyon dolar ödemeyi taahhüt etmiştir. Bu krediler 7 yıl içinde ödenecektir. Aynı zamanda kredilerin yabancı para cinsinden olması mali borçları sürekli olarak artırmaktadır.

Ocak 2024 verileri incelendiğinde Sakarya Doğal Gaz Sahası için öngörülen ve planlanan doğalgaz üretim miktarlarının çok altında kaldığı görülmektedir. Faz 1 kapsamında günlük üretimin 10 milyon standart m³ olacağı öngörülmüşken, 2024 yılının Ocak ayında yaklaşık 74 milyon 500 bin standart m³ üretim yapılmıştır. Bu miktar günlük yaklaşık ortalama 2 milyon 400 bin standart m³'e tekabül etmektedir. 2023 yılında günlük yaklaşık üretim ortalamaları; Eylül ayında 2 milyon 540 bin standart m³, Ekim ayında 3 milyon 270 bin standart m³, Kasım ayında 3 milyon 190 bin standart m³ ve Aralık ayında 2 milyon 250 bin standart m³ olarak gerçekleşmiştir. Üretim giderek azalmakta planlanan ile gerçekleşen arasındaki fark artmaktadır.

Diğer yandan TP-OTC yönetim kurulu üyelerinin uzmanlık alanlarının şirketin faaliyet alanları ile ilgili olmadığı dikkat çekmekte, bütçesi milyar dolarları bulan bu şirketin sektörde deneyimi olmayan yöneticiler tarafından yönetilmesi endişe yaratmaktadır. TP-OTC'de iş alımların usulünde liyakata önem verilmediğine ve personel maaşlarının piyasanın çok üstünde olduğu tarafımıza iletilmiştir.

Her seçim öncesi petrol ve doğal gaz bulan TPAO'nun altı buçuk yıllık genel müdürü 1 Şubat 2024 itibarıyla sessiz sedasız bir biçimde emekli edilmiştir. Diğer yandan 2023/511 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla, TPAO Genel Müdürlüğünde bir genel müdür yardımcısı ve iki yönetim kurulu üyesi görevden alınmıştır. Bu uygulamalar TPAO'nun kamuoyuna yansıtılan başarı hikayesi ile bağdaşmamaktadır. Öyleyse ya başarılar cezalandırılmaktadır ya da başarısızlıklar üstü örtülerek başarı gibi anlatılmaktadır.

Kamu maliyesinin yönetim prensipleri ve kamunun yüksek yararı ilkesi gereği yatırımlar maliyet-fayda analizi çerçevesinde değerlendirilmelidir. Tüm kamu yatırımlarına ilişkin gelecekteki olası fayda ve maliyetler hesaplanmalıdır. Özellikle doğal kaynak üretimlerinde üretim teknolojilerindeki gelişmeler yakından takip edilmeli, üretim maliyetlerinde ilerleyen yıllarda ortaya çıkacak muhammen artış veya azalışlar bilirkişilerce analiz edilmelidir.

Maalesef görülmektedir ki yatırımlar maliyet-fayda analizine tabi tutulmadan, kamu yararı gözetilerek değil seçim öncesi oy maksimizasyonu gözetilerek kısa vadeli bakış açısıyla ve hükümet partisinin reklam çalışması niteliğinde yapılmaktadır. Sakarya Sahası Gaz Yakma Töreni adı altında 2021 yılından başlayarak seçim öncesinde sembolik törenlerle henüz kurulmamış tesisin açılışları yapılmıştır. Sakarya Doğal Gaz Sahasındaki Filyos Tesisleri'nin öngörülen yıllık doğal gaz üretim kapasitesi yıllık toplam tüketimin yüzde 2'sinden daha azına tekabül etmesine rağmen 2023 genel seçimlerinden önce Türkiye'nin doğal gaz ithalatını neredeyse tamamen karşılayacakmış gibi bir intiba uyandırılarak Türk milleti yanlış bilgilendirilmiştir. Dahası seçimden önce henüz test aşamasını dahi tamamlamayan bu doğal gaz bulunduğu için 1 yıl boyunca hanelere aylık 25m³ bedava doğal gaz uygulamasına geçildiği duyurulmuş ancak hanelere verilen gazın halkın vergileriyle alınan ithal gaz olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer yandan Sakarya Gaz Sahasındaki tüm çalışmalar yine Türk milletinin vergileriyle finanse edilmekte buradan elde edilecek her fayda bizzat milletin katlandığı maliyetler sayesinde olacaktır. Ancak hükümetin ve yetkililerin yüce Türk milletinin kaynaklarını en etkin şekilde tahsis edip etmedikleri konusunda uzmanların ve kamuoyunun haklı şüpheleri bulunmaktadır.

Bu nedenlerle yüksek maliyetlere katlanarak yürütülen Sakarya Gaz Sahası Geliştirme Projesi'nde gelecek yıllara göre öngörülen maliyetlerin ve beklenen getirilerin hesaplanıp bugünkü değere indirgenerek projenin karlılığının, sürdürülebilirliğinin ve kamu yararının tespit edilmesi, projenin başladığı günden bugüne kadar yapılan yatırımların maliyetlerinin ve getirilerinin hesaplanarak kamuoyunun aydınlatılması, proje vadedildiği gibi karlı olmadığı halde siyasi propaganda niyetiyle sürdürüldü ise sorumlularının araştırılarak gerekli müeyyidelerin uygulanması amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.